

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม มีประชากรส่วนใหญ่ทำการเกษตรเป็นอาชีพหลัก ผลผลิตจากการเกษตรมีผลกระทบต่อและมีบทบาทสำคัญต่อประชากร รวมทั้งระบบเศรษฐกิจของประเทศ ไม่ว่าจะเป็นการผลิตเพื่อการบริโภค การขายผลผลิตเพื่อเป็นรายได้ของเกษตรกรและของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “ข้าว” ซึ่งเป็นผลิตผลทางการเกษตรที่มีความสำคัญ และมีปริมาณการผลิตมากเป็นอันดับต้น ๆ ของประเทศ โดยสามารถส่งออกเป็นรายได้เข้าประเทศปีละหลายหมื่นล้านบาท แต่เกษตรกรผู้ผลิตข้าว มีภาวะความเสี่ยงในการผลิตจากหลาย ๆ ปัจจัย ทั้งที่เป็นปัจจัยที่ควบคุมได้ เช่น การควบคุมต้นทุนการผลิต การใช้ปุ๋ย หรือแม้กระทั่งปัจจัยที่ควบคุมไม่ได้ เช่น สภาพอากาศ ปริมาณน้ำฝน อุบัติภัยทางธรรมชาติต่าง ๆ ราคาปัจจัยการผลิต ผลิตผลในแต่ละปี และปัจจัยอื่น ๆ เมื่อถึงเวลาที่เกษตรกรนำผลผลิตไปขาย กลับถูกเอารัดเอาเปรียบจากพ่อค้าที่รับซื้อผลผลิตข้าว แม้ว่าจะมีการรวมกลุ่มกันในลักษณะสหกรณ์ แต่ก็ยังมีปัญหาการขายผลผลิตได้ในราคาต่ำไม่หมดสิ้น จึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจในการศึกษาเพื่อหาปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการตัดสินใจในการขายผลผลิตของเกษตรกร เพื่อแก้ปัญหาและหาช่องทางการขายผลผลิตที่ดีที่สุดแก่เกษตรกรในการขายผลผลิตข้าวในครั้งต่อไป

ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจขายผลผลิตข้าวของเกษตรกรในกิ่งอำเภอภูพานยาว จังหวัดพะเยา เพราะเป็นพื้นที่หนึ่งในภาคเหนือที่มีประชากรทำการเกษตรโดยการทำนาเป็นอาชีพหลัก รวมทั้งผู้วิจัยเป็นประชากรคนหนึ่งที่อยู่ในพื้นที่การทำวิจัยดังกล่าว จึงมีความประสงค์ที่จะศึกษาและนำผลการศึกษาไปใช้ประโยชน์สำหรับพื้นที่ที่ได้โดยตรง

ผู้วิจัยทำการศึกษาถึงการตัดสินใจขายผลผลิตข้าวของเกษตรกรในพื้นที่กิ่งอำเภอภูพานยาวว่าในแต่ละครั้งเกษตรกรมีเหตุปัจจัยอะไรบ้าง สอดคล้องหรือแตกต่างกันอย่างไร เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการวางแผนแก้ไขปัญหา สาเหตุใ้มนำที่ทำให้เกษตรกรขายผลผลิตข้าวแล้วได้ราคาไม่เหมาะสม และนำไปสู่การวางรูปแบบขั้นตอนในการตัดสินใจขายผลผลิตข้าวในอนาคต เพื่อให้ได้รับผลประโยชน์สูงสุด ตลอดจนเป็นข้อมูลเพื่อใช้ในการวางแผนการพัฒนาการส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ได้อย่างเหมาะสมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจขายผลผลิตข้าวของเกษตรกรในกิ่งอำเภอ
ภูพานยาว จังหวัดพะเยา
2. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของเกษตรกรต่อการตัดสินใจขายผลผลิต
ข้าว

ประโยชน์ที่ได้รับ

ผลของการวิจัยในครั้งนี้จะทำให้ทราบถึง สาเหตุของการตัดสินใจขายผลผลิตข้าว
ของเกษตรกร และใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการตัดสินใจเลือกแนวทางในการขายผลผลิตข้าว เพื่อให้
ได้ผลตอบแทนที่คุ้มค่ามากที่สุด ทั้งการขายเพื่อผลกำไรหรือการขายในช่วงที่จำเป็น ตลอดจน
การนำข้อมูลไปใช้ในการวางแผนพัฒนาด้านการเกษตรของหน่วยงานในพื้นที่อย่างเหมาะสม

สมมติฐานของการวิจัย

ปัจจัยลักษณะเฉพาะส่วนบุคคล ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ และปัจจัยด้านอื่น ๆ ได้แก่
ความช่วยเหลือจากหน่วยงานในพื้นที่ การรับข้อมูลข่าวสารด้านการตลาด การเก็บรักษาผลผลิต
และความสะดวกในการขนส่ง มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจขายผลผลิตข้าวของเกษตรกร
ในกิ่งอำเภอภูพานยาว จังหวัดพะเยา

ขอบเขตการวิจัย

ด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษานี้ ได้แก่ เกษตรกรของกิ่งอำเภอภูพานยาว จังหวัดพะเยา
ที่ปลูกข้าวในฤดูกาลผลิต 2548/49

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การเก็บข้อมูลในการหาคำตอบการวิจัยในครั้งนี้ ได้กรอบความคิด (Conceptual Framework) เพื่อแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ดังนี้

ตัวแปรอิสระ
(Independent Variable)

ตัวแปรตาม
(Dependent Variable)

1. ปัจจัยลักษณะเฉพาะส่วนบุคคล

- เพศ
- อายุ
- ระดับการศึกษา
- สภาพการถือครองที่ดิน
- ขนาดพื้นที่ในการปลูกข้าว

2. ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ

- รายได้ของครอบครัว
- แหล่งเงินทุนในการปลูกข้าว
- ต้นทุนในการผลิต
- แรงงานในครอบครัว
- ภาวะหนี้สินของเกษตรกร
- ค่าใช้จ่ายของครอบครัว

3. ปัจจัยด้านอื่น ๆ

- ความช่วยเหลือจากหน่วยงานในพื้นที่
- การรับข้อมูลข่าวสารด้านการตลาด
- การเก็บรักษาผลผลิต
- ความสะดวกในการขนส่ง

การตัดสินใจขายข้าวของเกษตรกร

- เพื่อชำระหนี้
- เพื่อเป็นทุนหมุนเวียนในการลงทุนครั้งต่อไป
- เพื่อการดำรงชีพและซื้อสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ
- เพื่อการออมของครอบครัว
- เพื่อใช้ในการศึกษาของสมาชิกในครอบครัว
- เนื่องจากเกิดเหตุการณ์ฉุกเฉินและอื่น ๆ

นิยามศัพท์

การตัดสินใจ หมายถึง การตัดสินใจยินยอมนำผลผลิตข้าวขายให้กับผู้รับซื้อ

ผลผลิตข้าว หมายถึง ผลผลิตข้าวเปลือก ซึ่งรวมทั้งข้าวเหนียวและข้าวเจ้า

เกษตรกร หมายถึง เกษตรกรหรือครอบครัวของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวเหนียวและ/หรือข้าวเจ้า

ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาสูงสุดของเกษตรกรที่ได้รับจากสถาบันการศึกษา
ขนาดพื้นที่ทำการเกษตร หมายถึง จำนวนไร่ที่ทำเกษตรกรรม ทั้งที่เป็นพื้นที่ของตนเองและเช่าผู้อื่น

แรงงาน หมายถึง แรงงานในครัวเรือนที่ทำการเกษตรและนอกภาคการเกษตร

รายได้ของเกษตรกร หมายถึง รายได้รวมของครอบครัวเกษตรกร ซึ่งเป็นมูลค่าเงินสดที่ได้จากการประกอบอาชีพทางการเกษตรและนอกภาคการเกษตรในรอบปีที่ผ่านมา

หนี้สิน หมายถึง การกู้ยืมเงินของเกษตรกรจากแหล่งเงินทุน หรือสถาบันทางการเงินต่าง ๆ

หนี้สินในระบบ หมายถึง การกู้ยืมเงินของเกษตรกรจากแหล่งเงินทุน หรือสถาบันทางการเงินที่เป็นของรัฐ ที่มีการกำหนดดอกเบี้ยตามกฎหมาย เช่น จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ธนาคารพาณิชย์ต่าง ๆ

หนี้สินนอกระบบ หมายถึง การกู้ยืมเงินของเกษตรกรจากแหล่งเงินทุนที่มีการกำหนดดอกเบี้ยตามผู้ให้กู้ยืมกำหนด เช่น พ่อค้าในพื้นที่ เพื่อนบ้าน ญาติพี่น้อง เพื่อนเกษตรกร เป็นต้น